

Projekta " Metodikas un rokasgrāmatas izstrāde ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā" (līgums Nr. 1-2/NOR/08/070-22)

Projekta 1. darba grupas sanāksmes

PROTOKOLS

2009. gada 15. jūnijs, plkst. 10:00
Vides ministrijas 409. telpa

Sanāksmē piedalās:

Ilona Mendziņa, Vides ministrija
Vilnis Bernards, Vides ministrija
Ainārs Auniņš, Latvijas Dabas fonds
Ivars Kabucis, Latvijas Dabas fonds
Valda Baroniņa, Latvijas Dabas fonds
Viesturs Lārmanis, Latvijas Dabas fonds
Liene Salmiņa, Latvijas Dabas fonds
Ieva Rove, Latvijas Dabas fonds
Lelde Eņģele, Latvijas Dabas fonds
Rūta Sniedze, Latvijas Dabas fonds
Ilze Rēriha, Slīteres nacionālā parka administrācija
Baiba Bambe, Latvijas Valsts Mežzinātnes institūts „Silava”
Sandra Ikauniece, Valsts mežu dienests
Brigita Laime, LU bioloģijas fakultāte
Solvita Rūsiņa, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Darba kārtība:

1. Ievadprezentācija
2. Darba organizācija un kārtība projektā
3. Metodikas struktūras veidošana
4. Pieredzes apmaiņas brauciens uz Zviedriju un Igauniju
5. Ievadsemināra programmas apspriešana

Sanāksmes norise:

A.Auniņš atklāj pirmo darba grupas sanākumi, kurā informē par projekta uzsākšanas vēsturi un nepieciešamību.

Projekta ideja radās projekta „Augu un biotopu monitorings Natura 2000 teritorijās Latvijā” laikā, kad konstatēts, ka projekta kartēšanas rezultāti būtiski atšķiras no Natura 2000 datu bāzes informācijas. Galvenais iemesls šim atšķirībā ir ekspertu subjektīvā pieeja biotopu interpretācijā. Emerald projekta laikā eksperts atzīmējis vienus biotopus, bet dabas aizsardzības plānu izstrādes gaitā un biotopu monitoringa projekta kartēšanas procesā citus. Šādi, katru reizi par jaunam interpretējot biotopus ekspertiem rodas arvien jauni vērtējumi, pieejas, nevis tie paši, kas laikā, kad tika veidots Natura 2000 tīkls. Nosakot biotopus eksperti nereti vadās pēc zinātniskās biotopu klasifikācijas sistēmas, taču Biotopu direktīvas klasifikācija pēc būtības ir biotopu politiskā klasifikācija, kuras galvenais mērķis ir nodrošināt aizsardzību. Eksperti tiecas atzīmēt ideālus biotopus, bet ne biotopus ar aizsardzības vērtību – daļēji degradētus, bet atjaunojamus. Tāpēc, lai nodrošinātu vienotu pieeju biotopu interpretēšanā un Natura 2000 datu bāzes informācija nebūtu visu laiku jāpārveido, nepieciešams izstrādāt vienotu pieeju šim jautājumam. 2008. gada oktobrī notika

tikšanās ar Vides ministrijas dabas aizsardzības departamenta pārstāvjiem, kurus informēja par pastāvošo problēmu, kuras risinājums būtu stingra, apstiprināta biotopu noteikšanas metodika.

2008. gada oktobrī, parādoties iespējai pieteikt projektu Norvēģijas finanšu instrumenta īstermiņa ekspertu fondā, kurā viena no atbalstāmajām aktivitātēm bija metodikas un rokasgrāmatas izstrāde, ievērojot finansētāja nosacījumus, konkrētais projekts tika uzrakstīts. Galvenās projekta aktivitātes ir ievadseminārs, darba grupu organizēšana, pieredzes apmaiņas brauciens uz Igauniju un Zviedriju, metodikas teksta izstrāde un aprobācija, kalibrācijas seminārs. Kalibrācijas seminārā piedalītos aptuveni 30 Latvijā aktīvi strādājoši biotopu eksperti, šis pasākums plānots kā vairāku dienu izbraukuma seminārs, kurā būs iespēja pārbaudīt izstrādāto metodiku demonstrējot to dabā. No oktobra līdz janvārim notiks rokasgrāmatas izdošana un izplatīšana. Projekta beigās paredzēts noslēguma seminārs, kurā tiks prezentēta rokasgrāmata. Darba grupas plānotas gan kā metodikas autoru sanāksmes, gan kā atsevišķu biotopu grupu - piekrastes, ezeru, pļavu, purvu un mežu - specializētās ekspertu sanāksmes. Visas darba grupas ir atklātas, tajās var piedalīties jebkurš interesents izsakot savu viedokli un komentārus, kurus darba gaitā ņems vērā. Rokasgrāmatas darba versijas arī būs ievietotas internetā komentēšanai. Plašie publicitātes pasākumi nepieciešami, lai panāktu vienprātību metodikas izstrādes gaitā un nerastos nedz iekšēja, nedz ārēja viedokļu opozīcija, pēc projekta pabeigšanas.

Ievadsemināra mērķis ir informēt Latvijas biotopu ekspertus, valsts pārvaldes institūcijas, vides nevalstiskās organizācijas un citus interesentus par projekta uzsākšanu, mērķiem, uzdevumiem un iespējām iesaistīties.

V. Lārmanis ievadsemināra laikā iesaka dot skaidru, nepārprotamu jēdziena *biotopu interpretācija* skaidrojumu, lai semināra dalībniekiem būtu skaidrs, ka rokasgrāmatas izstrāde balstās uz biotopu politisko klasifikāciju, kādu to noteikusi Biotopu direktīva. Interesentiem jāizskaidro, ka saskaņā ar biotopu direktīvu jāaizsargā arī biotopi, kuri vairs nav ideālā stāvoklī, bet kuriem piemīt īpašas, biotopu raksturojošas kvalitātes.

I.Kabucis skaidro, ka Biotopu direktīva ir instruments, kas ļauj saglabāt dabas vērtības, kuras ir svarīgas gan Eiropā, gan Latvijā.

I. Rove skaidro, ka konkrētais projekts ir iespēja atvieglot valsts iestāžu un dabas sargātāju lēmumu pieņemšanu un situācijas novērtēšanu.

Klātesošie vienojas:

1. par katra biotopa apraksta autoriem un specializēto biotopu darba grupu vadītājiem
2. par ievadsemināra rīkošanu 29. jūnijā, Vides ministrijā
3. par ievadsemināra programmu, kurā iever šādu darba kārtību:
  - 1) projekta atklāšana,
  - 2) ES biotopu direktīvas (92/43/EEC) ieviešanu Latvijā,
  - 3) Līdzšinējās ES nozīmes biotopu interpretācijas praksi Latvijā
  - 4) Biotopu noteikšanas metodikas un rokasgrāmatas izstrādes projekts (uzdevumi, plānotās darbības un iesaistīšanās iespējas)
  - 5) Jautājumu, priekšlikumu un komentāru daļa
  - 6) Pusdienas.

4. par to, ka svarīgi katram biotopam nodefinēt konkrētu robežu un kritērijus, pēc kuriem konkrēto biotopu dēvējam par Eiropas nozīmes biotopu.

5. pieredzes apmaiņas braucienu rīkot augusta beigās vai septembra sākumā. Brauciena laikā konsultēties ar citvalstu ekspertiem par pieredzi biotopu noteikšanā, kā arī iztaujāt tos par Biotopu direktīvas ieviešanu šajās valstīs un pēdējās atskaites sagatavošanas norisi.

6. rokasgrāmatā uzsvērt atšķirības no Biotopu direktīvas, kuras biotopos konstatējamas Latvijas reģionālo īpatnību dēļ.

7. par citu valstu biotopu interpretāciju izpēti un apspriešanu darba grupās.

8. pat to, ka projekta laikā tiks radīta biotopu noteikšanas metodika, kas būs normatīvs akts un rokasgrāmata, kas būs nedaudz plašāka, ilustratīva un ekspertiem ērti izmantojama lauka darbos.

9. metodiku jāapstiprina vides ministram, savukārt Vides ministrijai jānodrošina atsaucis uz šo dokumentu.

10. par to, ka rokasgrāmatā iekļaujamas šādas sadaļas :

- 1) paskaidrojums par rokasgrāmatas lietošanu;
- 2) pārskata tabula par rokasgrāmatas saturu;

„Metodikas un rokasgrāmatas izstrāde ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā”

3) katras biotopu grupas ievaddaļa, kurā izskaidrotas vispārīgas, šo biotopu grupu raksturojošas pazīmes, tādās kā poligonu minimālā platība, izplatība, kopīgo pazīmju uzskaitījums, u.c.

4) katram atsevišķajam biotopu aprakstam jāietver šāda informācija:

a) biotopa kods, nosaukums latviski (jaunais un iepriekšējais, gadījumā, ja nosaukums projekta laikā tiek mainīts), nosaukums angļu valodā;

b) biotopa oriģinālapraksts angļu valodā un tulkojums latviešu valodā, norādot arī Latvijas situācijai atbilstošās īpatnības un paskaidrojot tās;

c) Biotopa apraksts

d) Biotopa apakšvariantu (ja tādi ir) apraksts, to iztīrājums;

e) biotopa kvalitātes kritēriji – aprakstītas minimālās prasības (sliktākā kvalitāte), lai biotopu varētu atzīt par konkrēto ES nozīmes biotopu. Atzīmē indikatorus, kuri liecina par biotopa degradēšanos. Iekļauj aprakstu par atjaunošanas iespēju vērtēšanu biotopā;

f) biotopa izplatība, atrunājot arī izņēmumus, kuros biotops sastopams arī citviet;

g) pārklāšanās/līdzība ar citiem ES biotopiem, norādot kritērijus pēc kuriem tie ir atšķirami;

h) norādes uz biotopa ekoloģiju, piemēram, sākot no kādas platības konkrētais biotops spēj veikt savu ekoloģisko funkciju u.c.

i) sugu saraksts;

j) par to ar kādiem Latvijā aizsargājamiem un neaizsargājamiem biotopiem tas pārsedzas;

k) fotoattēli

l) atsevišķiem biotopiem pievienota arī to izplatības karte

m) Izmantotā literatūra

5) Biotopu noteikšanas tabula ar apakšvariantiem.

Sanāksmes dalībnieki identificējuši šādu problēmu:

Trūkst zinātnisku pētījumu par to kādi ir katra konkrētā biotopa tipiskuma, funkciju un struktūru saglabāšanās kritēriji. Vēlams noteikt katra biotopa limitējošos faktorus.

Klātesošie vienojas:

1. rokasgrāmatai jābūt viegli uztveramai, mērķētai uz plašu auditoriju.

2. nākamā rokasgrāmatas autoru sanāksme notiks 1. jūlijā pulksten 9.00, vides ministrijas 13. gs zālē, pagrabstāvā.

3. uz nākošo darba grupas sanākumi, katrs eksperts – rokasgrāmatas teksta autors sagatavo viena sava biotopa aprakstu, ievērojot visus iepriekš uzskaitītos principus, kā arī struktūru, funkcijas un atjaunošanas iespējas noteicošos faktorus.

4. nākošajā darba grupā pieņemt galīgo lēmumu par rokasgrāmatas struktūru.

Sanāksme slēgta plkst.13:50.

Sanākumi vada: Ainārs Auniņš

Protokolē: Rūta Sniedze